

Onderwerp Gevolgen van septembercirculaire 2018 Gemeentefonds																				
Nummer	2018/660726																			
Portefeuillehouder	Snoek, M.																			
Programma/beleidsveld	7.2 Algemene dekkingsmiddelen																			
Afdeling	BC/CC																			
Auteur	Welsink, M.																			
Telefoonnummer	0235113887																			
Email	mwelsink@haarlem.nl																			
Kernboodschap	Ten opzichte van de meicirculaire 2018 daalt de algemene uitkering voor alle jaren. De belangrijkste oorzaken zijn lagere rijksuitgaven, vermindering ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds en het effect van ontwikkelingen op rijksniveau. Al deze oorzaken liggen buiten de invloedssfeer van de gemeente. <table><tr><td>Septembercirculaire 2018 <i>(bedragen x € 1.000)*</i></td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>Budgettaire effect voor de algemene middelen</td><td>-3.862 n</td><td>-842 n</td><td>-843 n</td><td>-1.504 n</td><td>-1.504 n</td><td>-1.996 n</td></tr></table> Voor het sociaal domein wordt als startpunt gehanteerd dat de mutaties in het rijksbudget rechtstreeks doorwerken op de omvang van het werkbudget, de mutaties in deze circulaire leiden tot een toename van het budget. De belangrijkste wijziging is de toename van het budget voor beschermd wonen met bijna € 1,1 miljoen structureel door het aanpassen van de verwachte aantallen door het rijk. De gevolgen van de septembercirculaire voor 2018 worden behandeld in de 3^e bestuursrapportage. De meerjarige gevolgen worden samen met de mogelijke gevolgen van de december- en maartcirculaire verwerkt in de Kadernota 2019.						Septembercirculaire 2018 <i>(bedragen x € 1.000)*</i>	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Budgettaire effect voor de algemene middelen	-3.862 n	-842 n	-843 n	-1.504 n	-1.504 n	-1.996 n
Septembercirculaire 2018 <i>(bedragen x € 1.000)*</i>	2018	2019	2020	2021	2022	2023														
Budgettaire effect voor de algemene middelen	-3.862 n	-842 n	-843 n	-1.504 n	-1.504 n	-1.996 n														
Behandelveorstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Bestuur																			
Besluit College d.d. 9 oktober 2018	1. het college stelt de informatienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,																			

Inleiding

Alle gemeenten samen ontvangen van het rijk per jaar ongeveer € 25 miljard uit het gemeentefonds. Dat geld wordt via de algemene uitkering en een aantal doeluitkeringen verdeeld over de gemeenten. Het rijk maakt de verdeling bekend via meerdere circulaire's per jaar van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De belangrijkste daarvan zijn de meicirculaire en de septembercirculaire. In de septembercirculaire presenteert het rijk vooral de effecten van de rijksbegroting voor de komende jaren in het gemeentefonds.

2. Kernboodschap

Ten opzichte van de meicirculaire 2018 daalt de algemene uitkering voor alle jaren. Deze achteruitgang is (conform afspraak) nog niet verwerkt in de Programmabegroting 2019; dat zal gebeuren in de Kadernota 2019.

Samenvatting (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eindstand meicirculaire 2018¹	300.755	310.344	313.930	315.138	317.025	319.451
A. Ontwikkelingen rijksniveau	-3.458	-326	-816	-1.312	-1.312	-1.639
B. Ontwikkelingen gemeentelijk niveau: hoeveelheden	-404	-516	-27	-192	-192	-357
C. Taakmutaties voor beleidsvelden	10	59	355	357	361	364
D. Doeluitkeringen voor beleidsvelden	67	-230	-175	-254	-254	-254
E. Decentralisaties sociaal domein	117	721	579	575	571	565
Eindstand septembercirculaire 2018	297.090	310.050	313.844	314.313	316.198	318.131
Totaal verschil	-3.665 n	-294 n	-86 n	-825 n	-827 n	-1.320 n
<i>Budgettair effect voor de algemene middelen</i>	<i>-3.862 n</i>	<i>-842 n</i>	<i>-843 n</i>	<i>-1.504 n</i>	<i>-1.504 n</i>	<i>-1.996 n</i>

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen, door afronding kunnen verschillen ontstaan

¹ De getoonde standen zijn de standen zoals weergegeven in de meicirculaire met daarin verwerkt de verwachte ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds.

Het budgettair effect voor de algemene middelen is nadeliger dan het verschil tussen de september- en de meicirculaire. Dit komt omdat Haarlem per saldo extra geld voor beleidsvelden en voor het sociaal domein krijgt en die komen volgens bestaand beleid ten gunste van die beleidsvelden en het sociaal domein. Voor het sociaal domein wordt als startpunt gehanteerd dat de mutaties in het rijksbudget rechtstreeks doorwerken op de omvang van het werkbudget, de mutaties in deze circulaire leiden tot een toename van het budget. De oorzaak is voor het grootste deel gelegen in een toename van het budget voor beschermd wonen.

De gevolgen van de septembercirculaire voor 2018 worden behandeld in de 3^e bestuursrapportage. De meerjarige gevolgen worden samen met de mogelijke gevolgen van de december- en maartcirculaire verwerkt in de Kadernota 2019.

3. Consequenties

Op basis van de septembercirculaire 2018 is een nieuwe berekening gemaakt van de algemene uitkering voor de jaren 2018 tot en met 2023. In deze analyse wordt de nieuwe berekening

vergeleken met de berekening die is gemaakt op basis van de meicirculaire 2018. De analyse volgt daarbij de opbouw van de berekening van de algemene uitkering. In de opgenomen tabellen is telkens aangegeven wat het budgettaire effect is voor de algemene middelen.

3.1 Ontwikkelingen rijksniveau

De ontwikkelingen op rijksniveau bestaan uit het effect van wijzigingen in de rijksuitgaven op de algemene uitkering. Geeft het rijk meer uit, dan ontvangen de gemeenten een hogere algemene uitkering en vice versa. Ten opzichte van de meicirculaire 2018 dalen de rijksuitgaven vooral in het lopende jaar 2018. Dat betekent een nadeel van bijna € 2 miljoen. Voor 2020 tot en met 2022 is sprake van nadelen van € 0,2 tot 0,3 miljoen, deze nadelen zijn voornamelijk het gevolg van een daling van de geraamde uitgaven door een lagere loon- en prijsontwikkeling dan eerder geraamd.

Daarnaast is voor 2018 sprake van een eenmalig nadeel van € 1,6 miljoen omdat het rijk het BTW-compensatiefonds heeft verlaagd op basis van de verwachte aanspraken van gemeenten op het fonds. Gemeenten declareren hun BTW op overheidstaken bij dit fonds, om te voorkomen dat er een open einde regeling ontstaat past het rijk een plafond toe voor deze declaraties. Voor 2018 is er meer gedeclareerd dan voorzien, wat resulteert in minder ruimte onder het plafond en daardoor een eenmalig nadeel. De verwachte meerjarig nadelige effecten van het BTW-compensatiefonds, zijn reeds verwerkt in de Programmabegroting 2019.

Op rijksniveau treedt ook een verschil op vanwege actualisatie van aantallen. Als de landelijke aantallen groter worden, maar het te verdelen bedrag blijft gelijk, betekent dit een verlaging van het bedrag per eenheid. Voor Haarlem betekent dit een voordeel in 2018 en nadelen in de daaropvolgende jaren oplopend tot ruim € 1,1 miljoen in 2023.

Het totale effect van de wijzigingen op rijksniveau betekent een structurele daling van de algemene uitkering. Onderstaande tabel zet de ontwikkelingen op een rij.

Ontwikkelingen rijksniveau (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Effect rijksuitgaven	-1.976	0	-163	-328	-164	0
BTW compensatiefonds	-1.606	0	0	0	0	0
Ontwikkelingen aantallen rijksniveau	124	-326	-490	-656	-820	-1.147
Overige ontwikkelingen			-163	-328	-328	-492
Totaal	-3.458	-326	-816	-1.312	-1.312	-1.639
<i>Waarvan budgettair effect voor algemene middelen</i>	<i>-3.458 n</i>	<i>-326 n</i>	<i>-816 n</i>	<i>-1.312 n</i>	<i>-1.312 n</i>	<i>-1.639 n</i>

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen, door afronding kunnen verschillen ontstaan

3.2. Ontwikkeling gemeentelijk niveau

Gewijzigde hoeveelheden en correctie re-integratie klassiek

De ontwikkelingen op gemeentelijk niveau gaan over de wijzigingen van aantallen, zoals inwoners, huishoudens, lengte van wegen en leerlingen. Haarlems beleid is om eenmaal per jaar bij de

meicirculaire de aantallen te actualiseren, waarbij de aantallen per 1 januari van een jaar worden gehanteerd. Dit is ook daadwerkelijk gebeurd bij het verwerken van de meicirculaire. Daardoor zijn er nagenoeg geen wijzigingen door hoeveelheidsverschillen. De hoeveelheidsverschillen van € 0,5 miljoen in de jaren 2019 tot en met 2023 zijn het gevolg van een fout van het rijk bij het uitbrengen van de meicirculaire. Het ongedaan maken van deze fout leidt tot een nadeel van € 0,5 miljoen voor de gemeente op de verdeelmaatstaf re-integratie klassiek (sociaal domein). In onderstaande tabel is hiervoor een correctieregel opgenomen, en de tegenhanger daarvan is verwerkt in paragraaf 3.5.

Ontwikkelingen gemeentelijk niveau (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lagere algemene uitkering wegens hoeveelheidsverschillen	-33	-513	-519	-523	-527	-533
Overige ontwikkelingen	-371	-489		-164	-164	-328
Totaal voor correctie	-404	-1.002	-519	-687	-691	-861
Correctie verdeelmaatstaf re-integratie klassiek		486	492	495	499	504
Totaal na correctie	-404	-516	-27	-192	-192	-357
<i>Waarvan budgettair effect voor algemene middelen</i>	<i>-404 n</i>	<i>-516 n</i>	<i>-27 n</i>	<i>-192 n</i>	<i>-192 n</i>	<i>-357 n</i>

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen, door afronding kunnen verschillen ontstaan

3.3 Taakmutaties voor beleidsvelden

Aanschaf Leesloeps stembureaus

Het kabinet neemt verschillende maatregelen om de toegankelijkheid van de verkiezingen te vergroten, onder meer voor kiezers met een lichamelijke beperking. Een maatregel is dat vanaf 1 januari 2019 in alle stembureaus leesloeps aanwezig moeten zijn. Haarlem krijgt hiervoor eenmalig € 5.000.

Toezicht en handhaving kwaliteit peuterspeelzalen

Vanwege de extra kosten die samenhangen met de uitbreiding van de taak van de GGD door de aanpassing van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie worden extra middelen aan het gemeentefonds toegevoegd. Ten gevolge van deze aanpassing zal de GGD onder meer moeten toezien op de uitvoering van voorschoolse educatie op de locatie. Dit betekent dat de middelen zijn gericht op extra toezicht en handhaving. Voor Haarlem bedraagt dit structureel € 12.000.

Rijksvaccinatieprogramma

Het Rijksvaccinatieprogramma wordt wettelijk verankerd in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Met deze wetwijziging wordt een deel van de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten gebracht. Het jaar van invoering daarvan is 1 januari 2019. Om die reden worden nu de middelen hiervoor structureel overgeheveld naar het gemeentefonds. Voor Haarlem is dat € 300.000.

Jeugdhulp aan kinderen in een AZC

Vanaf 2019 worden gemeenten volledig verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van de jeugdhulp, inclusief de jeugd-ggz, aan kinderen in een AZC. Voor de financiering van deze taak wordt

een aparte decentralisatie-uitkering ingesteld. Het binnen het gemeentefonds beschikbare bedrag van € 3 miljoen wordt daartoe structureel overgeheveld vanuit de algemene uitkering naar deze decentralisatie-uitkering. Voor Haarlem betekent dit een overheveling van € 28.000 van de algemene uitkering naar een decentralisatie uitkering. In de decembercirculaire 2018 zullen, op basis van voorlopige cijfers van het aantal kinderen dat verblijft in een AZC, de voorlopige bedragen voor 2019 worden opgenomen. In de decembercirculaire 2019 zullen die bedragen definitief worden bepaald op basis van het daadwerkelijk aantal kinderen.

Academische component kinder- en jeugdpsychiatrie

Er is breed geconstateerd dat de directe bekostiging via de gemeenten van de academische functie van de academische centra voor kinder- en jeugdpsychiatrie te kwetsbaar is geworden. Dit geldt specifiek voor die academische centra waarvan de financiering niet volledig via het Landelijk Transitiearrangement verloopt. Het Ministerie van VWS en de VNG hebben om die reden besloten om vanaf 2019 de academische functie van de vier academische centra Accare, de Bascule, Curium en Karakter vanuit vier accounthoudende gemeenten te financieren. De accounthoudende gemeenten zijn respectievelijk Groningen, Amsterdam, Leiden en Nijmegen. Voor Haarlem heeft dit een nadelig effect van € 41.000 structureel.

Toezicht en handhaving kinderopvang en gastouderopvang

Het Ministerie van SZW en de VNG hebben afgesproken dat vanaf 2019 vanuit de decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorziening peuters geld beschikbaar wordt gesteld voor de toezicht en handhaving op kinderopvang en gastouderopvang. De komende tijd kijkt het ministerie samen met de VNG en de GGD GHOR hoe de middelen voor de gastouderopvang doelmatig besteed kunnen worden. Haarlem ontvangt hiervoor € 106.000 structureel.

Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten

Over de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor de persoonsgebonden budget trekkingsrechten is voor 2019 overeengekomen om op basis van de conceptbegroting 2019 van SVB gemeenten een bijdrage te laten leveren. Voor Haarlem is dit eenmalig € 293.000.

Taakmutaties beleidsvelden (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aanschaf Leesloeps stembureaus	5					
Toezicht en handhaving kwaliteit peuterspeelzalen	5	13	12	12	12	12
Rijksvaccinatieprogramma		300	304	306	309	312
Jeugdhulp aan kinderen in een AZC		-27	-28	-28	-28	-28
Academische component kinder- en jeugdpsychiatrie		-40	-40	-41	-41	-42
Toezicht en handhaving kinderopvang en gastouderopvang		106	107	108	109	110
Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten		-293				
Totaal	10	59	355	357	361	364
<i>Waarvan budgettaire effect voor algemene middelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

**) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen, door afronding kunnen verschillen ontstaan*

3.4 Doeluitkeringen voor beleidsvelden

De algemene uitkering wordt van oudsher hoofdzakelijk gebruikt om het gemeentefonds over alle gemeenten te verdelen volgens dezelfde maatstaven. Daarnaast wordt de algemene uitkering tegenwoordig gebruikt om individuele gemeenten of groepen van gemeenten een uitkering te verstrekken voor een bepaald doel. Gemeenten zijn formeel-juridisch vrij om dat geld aan dat doel te besteden of ergens anders aan uit te geven. De reden dat het rijk dit doet is dat op deze manier gemeenten geen verantwoording aan het rijk hoeven af te leggen over de besteding van de ontvangen gelden; ze vallen immers onder de algemene uitkering. Dit in tegenstelling tot gelden die via specifieke uitkeringen door het rijk worden verstrekt. Het rijk vertrouwt erop dat gemeenten de ontvangen gelden in lijn met het doel zullen uitgeven. De bedragen in onderstaande tabel zijn extra inkomsten die ten gunste komen van de betreffende beleidsvelden en daarom niet leiden tot een verhoging van de vrij besteedbare algemene middelen.

Doeluitkeringen beleidsvelden (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
WMO (met name huishoudelijke hulp)	-73					
Maatschappelijke opvang en OGGz	-11	-11	-11	-11	-11	-11
Vrouwenopvang	3	-5	-5	-5	-5	-5
Bonus beschut Werken	42					
Impulsgelden Weerbaar Bestuur	20					
Opvang Sint Maarten	86					
Suppletie-uitkering Jeugdzorg		-135				
Voorschoolse voorziening peuters		-79	-159	-238	-238	-238
Totaal	67	-230	-175	-254	-254	-254
Waarvan budgettair effect voor algemene middelen	0	0	0	0	0	0

**) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen, door afronding kunnen verschillen ontstaan*

WMO (met name huishoudelijke hulp)

De bedragen voor de jaren 2018 en verder zijn gewijzigd door het gebruik van actuelere basisgegevens voor de maatstaven door het rijk.

Maatschappelijke opvang en OGGz

De bedragen voor de jaren 2018 en verder zijn gewijzigd door het gebruik van actuelere basisgegevens voor de maatstaven door het rijk.

Vrouwenopvang

Het opzetten van een landelijke coördinatie wordt bekostigd door de 35 centrumgemeenten. Haarlem draagt daar € 5.000 aan bij.

Bonus beschut Werken

Gemeenten krijgen een financiële stimulans voor het realiseren van beschut werkplekken in 2017. Voor Haarlem een eenmalig bedrag van € 42.000, gebaseerd op werkelijk gerealiseerde aantallen.

Impulsgelden weerbaar bestuur

Ter versterking van het weerbaar bestuur ontvangen acht gemeenten een financiële impuls, Haarlem is één van hen en ontvangt € 20.000 in 2018. Het geld is bedoeld voor één of meer van de drie sporen uit het thema “Weerbaar bestuur”, namelijk: (1) het versterken van de integriteit en veiligheid van politieke ambtsdragers, (2) het versterken van de preventieve bestuurlijke aanpak en maatschappelijke weerbaarheid en (3) het tegengaan van ondemocratische beïnvloeding.

Opvang Sint Maarten

In het kader van noodhulp bovenwindse eilanden ontvangt Haarlem € 86.492 als vergoeding voor de gemaakte kosten voor het opvangen van Sint Maartenaren in door de gemeente verstrekte noodopvangvoorzieningen "die buiten de reguliere maatschappelijke opvang zijn getroffen".

Suppletie-uitkering Jeugdzorg

Deze suppletie-uitkering wordt in 2019 overgeheveld van integratie-uitkering naar de algemene uitkering. Daarmee betreft het een budgettair neutrale verschuiving.

Voorschoolse voorziening peuters

Rijk en gemeenten zijn oorspronkelijk uitgegaan van 40.000 peuters in heel Nederland die in aanmerking komen voor voorzieningen van de gemeente. In werkelijkheid blijkt het om ruim 11.000 peuters te gaan. Daarom is in overleg besloten de bijdrage aan gemeenten te verlagen. Voor Haarlem is dit een vermindering van € 79.000 in 2019 oplopend tot € 238.000 in 2023.

3.5 Decentralisaties sociaal domein

Decentralisatie participatiewet

De Bonus beschut werk vervalt op rijksniveau en wordt toegevoegd aan het zogenoemde re-integratiedeel van het budget sociaal domein. Voor Haarlem is dit een eenmalig voordeel van € 117.000.

Beschermd wonen

Het aantal personen in instellingen voor beschermd wonen neemt landelijk toe. Dit leidt tot een hogere algemene uitkering; Haarlem ontvangt € 1.074.000 structureel extra.

Participatie

Gemeenten dragen bij aan de tolkvoorziening van het UWV via een verlaging van de algemene uitkering. Omdat er meer gebruik gemaakt gaat worden van de voorziening neemt de algemene uitkering verder af. Voor Haarlem gaat dat om € 4.000 structureel.

Voogdij/18+

Deze suppletie-uitkering wordt in 2019 overgeheveld van integratie-uitkering naar de algemene uitkering. Daarmee betreft het een budgettair neutrale verschuiving (zie ook paragraaf 3.4).

Correctie re-integratie klassiek

In paragraaf 3.2 is ingegaan op de hoeveelheidsverschillen als gevolg van de correctie van een fout van het rijk in de meicirculaire bij de verdeelmaatstaf re-integratie klassiek. Het ongedaan maken van deze fout leidt tot een nadeel van € 0,5 miljoen voor de gemeente op de verdeelmaatstaf re-integratie klassiek in het sociaal domein. In onderstaande tabel is dit opgenomen als 'Correctie verdeelmaatstaf re-integratie klassiek'.

Decentralisaties sociaal domein (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Decentralisatie participatiewet	117					
Beschermd wonen		1.074	1.074	1.074	1.074	1.074
Participatie		-2	-3	-4	-4	-5
Voogdij/18+		135				
Totaal ontwikkeling budget sociaal domein voor correctie	117	1.207	1.071	1.070	1.070	1.069
Correctie verdeelmaatstaf re-integratie klassiek		-486	-492	-495	-499	-504
Totaal ontwikkeling budget sociaal domein na correctie	117	721	579	575	571	565
Waarvan budgettair effect voor algemene middelen	0	0	0	0	0	0

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen, door afronding kunnen verschillen ontstaan

3.6 Berekening budgettair effect voor de algemene middelen

In voorgaande paragrafen is per onderdeel aangegeven wat het budgettair effect is voor de algemene middelen. Onderstaande tabel vat dit in een overzicht samen.

Berekening budgettair effect (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A. Ontwikkelingen rijksniveau	-3.458	-326	-816	-1.312	-1.312	-1.639
B. Ontwikkelingen gemeentelijk niveau: hoeveelheden	-404	-516	-27	-192	-192	-357
C. Taakmutaties voor beleidsvelden	0	0	0	0	0	0
D. Doeluitkeringen voor beleidsvelden	0	0	0	0	0	0
E. Decentralisaties sociaal domein	0	0	0	0	0	0
Budgettair effect voor de algemene middelen	-3.862 n	-842 n	-843 n	-1.504 n	-1.504 n	-1.996 n

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen, door afronding kunnen verschillen ontstaan

4. Vervolg

De gevolgen van de septembercirculaire voor 2018 worden behandeld in de 3^e bestuursrapportage. De meerjarige gevolgen worden samen met de mogelijke gevolgen van de december- en maartcirculaire verwerkt in de Kadernota 2019.

5. Bijlagen

Septembecirculaire 2018 Gemeentefonds